

Videoklip k písni "Strom"

Aleš Výmola

Prohlašuji, že jsem na celé bakalářské práci pracoval samostatně.

Ve Zlíně dne.....

.....

ABSTRAKT

Práce je zaměřena na proces hledání při tvorbě animovaného videoklipu pro píseň „Strom“.

This work is focused on a process of searching during creating animated video for song „The tree“

Chtěl bych poděkovat Vlastikovi Ondrovi, že si ke mně tehdy přišel zkopírovat fotky.

Bez něj by tato práce nikdy nevznikla.

OBSAH

I. STROM	6
ÚVOD – HLEDÁNÍ NÁMĚTU	7
HLEDÁNÍ VÝTVARNA	9
HLEDÁNÍ SYMBOLŮ	11
1.1 BARVY	11
1.2 POSTAVY.....	11
1.3 KRAJINA, KVĚT, JABLKO.....	12
HLEDÁNÍ RYTMU	13
HLEDÁNÍ TECHNOLOGIE	14
POUŽITÝ SOFTWARE	15
TEXT PÍSNĚ	16
II. SCÉNÁŘ	18
III. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	24
ZÁVĚR – HLEDÁNÍ SEBE	36
SEZNAM OBRÁZKŮ	37

I. STROM

ÚVOD – HLEDÁNÍ NÁMĚTU

Myšlenku vytvořit videoklip k folklorní písni jsem v sobě nosil už dlouho před tím, než jsem začal pracovat na bakalářské práci. Jelikož pocházím z obce Nivnice, ležící v srdci slovácka, byla jenom otázka času, kdy se ve mně probudí vliv místní tradice. Asi před rokem mě navštívil nivnický rodák a folklorní nadšenec Vlastik Ondra. Po shlédnutí mých předešlých prací mě požádal, zda bych pro něj nevytvořil videoklip. Jmenovaný, je učitelem na základní škole v sousedním Bánově a kromě kantorské profese, věnuje svůj volný čas folkoru a mladým lidem. Je vůdčí postavou několika folklorních souborů, ať už dětských anebo těch odrostlejších. Sám hraje výborně na harmoniku a má obrovský dar vstřebávat všechno, co zbylo z naší kultury a předávat to dál. Není proto bez zajímavosti, že díky výše zmiňovaným schopnostem získal jím vedený folklorní soubor z Bánova první místo na mezinárodním folklorním festivalu ve Strážnici. Mezitím stačil se svým druhým folklorním souborem „Nivnička“ vydat CD se souborem čtrnácti písní zachycující život na venkově. Skladby se postupně zaměřují na dospívání, svatbu, odchod na vojnu a rituály s tím související. Album je sestaveno citlivě, cimbálová muzika dává hutně ochutnat opravdový kus slovácké kultury a tradic.

Vlastik Ondra měl pro videoklip na výběr písně dvě. Bylo na mě se rozhodnout, kterou z nich si vyberu. Nejvíce na mě zapůsobila skladba „Strom“, pojednávající o lásce mezi děvčetem a chlapcem, jenž odchází na vojnu. Píseň má velmi silný emocionální náboj a obsahuje všechny možné polohy vyjádření nálad pomocí cimbálové muziky. Atmosféra skladby se pohybuje od klidných rovin přes zvukné pasáže vyúsťující v bohatou rytmickou gradaci a končící opět v klidném až snovém závěru. Když jsem poprvé tuto skladbu uslyšel, pocítil jsem hluboký prožitek.

Tímto okamžikem začala práce na mém díle. Skladbu jsem si poslechnul nesčetněkrát, abych se dostal do stejného citového rozpoložení, z něhož jsem chtěl vycházet. Studoval jsem ji za různých podmínek a nálad, abych objevil všechny její zákoutí a roviny, které můžou být za normálního poslechu skryty.

Vzhledem k tomu, že jsem nikdy nic obdobného nedělal, byla to pro mne nová příležitost získat další zkušenosti. Já sám jsem v dětství navštěvoval folklorní soubor, proto pro mne nebyl velký problém přijmout tento úkol, navzdory tomu, že za tu dobu se pouto mezi mnou a původním folklorem hodně vzdálilo.

Na druhou stranu musím, přiznat, že východní kultura, kterou jsem odchován, se postupem času dostala do mé tvorby. Tento pocit nemám jenom já sám, ale obdobné pocity a tendence pozoruji i na ostatních kapelách hrajících v našem kraji. V hudbě těchto kapel je vždy znát osobitost slováckého kraje provoněného karpatskýma loukami, prozářeného blahodárným svitem slunce, slivovicí a ženskými vnady. Po zvážení spousty variant a na základě několika konzultací jsem došel k závěru, že není potřeba vystavit příběh po stránce vizuální, ale spíše vizuální stránkou podpořit složku zvukovou. Proto je obrazový děj doprovodem volných asociací k textu než samostatnou částí.

HLEDÁNÍ VÝTVARNA

Při samotné tvorbě jsem narazil na tři zásadní problémy, kterým jsem musel čelit. Prvním bylo vystavění příběhu, druhým zvolení správné formy a třetím problémem bylo použití vhodné obrazové symboliky. Všechny tři složky v sobě obsahují dvě strany, jednu tvůrčí a druhou destrukční. Cílem tvorby bylo najít citlivé vyvážení v každé ze složek, aby výsledek vystihl náladu, podtrhl zvuk a na druhou stranu, aby práce nezkouzla do prvoplánovitosti a kýče. Kýčovitému pojetí jsem se snažil vyhnout i ve výtvarné složce.

Slovácký folklor a celá jihomoravská kultura je bohatá, a proto bylo potřeba nalézt vhodný kompromis, mezi vnímáním barev naší generací a kulturou našich babiček. Kombinace zářivých barev ve složení ostře modrá, bílá, červená, žlutá a zelená znamenala před sto lety oslavu krásného podnebí, života, dobré úrody a věčného mládí. Tyto barvy byly v kontrastu s reálným životem, naplněným namáhavou prací a těžkými životními podmínkami. V současnosti jsou nám barvy naopak každodenní náplní našeho bytí, naší existence v době reklam, komunikací, moderních médií a přemírou obrazů. Tudíž lidské oko hodnotí přemíru barev jako cosi dráždivého, v mnohých případech až agresivního a naopak vhodně zvolené odstíny mohou být vnímány jako zklidnění. Příkladem toho může být celá vizuální filozofie reklamního průmyslu, který na základě barev a následných asociací funguje. Při tvorbě jsem zvolil paletu svých oblíbených barev pohybujících se v okrových odstínech a několika dalších lomených odstínů barev červené, khaki a bílé.

Nakonec jsem použil jeden z osvědčených postupů při hledání výtvarna. Pustil jsem si píseň, zavřel oči a nechal se unášet obrazy své fantazie. Prvotním nápadem bylo ztvárnění písně ve formě ploškové animace na bázi tzv. „Kramářských písní“; scény vycházejí z obrázků olemovaných rámečkem a střídající se na základě dějové linie. Dalším nápadem byla kresba v programu Aura na imitaci kartonu. Výsledný obraz měl zajímavou strukturu ale stále jsem tušil, že to není ono. Poté jsem musel práce na klipu zanechat z důvodu natáčení krátkého filmu a práci výtvarníka na filmovém muzikálu. S odstupem času jsem zjistil, že výtvarná stránka musí mít v sobě větší život a dal jsem se novým směrem. Zvolil jsem popisnou barevnost, romantické tóny a jednoduché linie. Tato cesta se mi zdála správná. Opět jsem ale musel svoji práci přerušit kvůli práci na kresleném videoklipu. Znovu jsem získal odstup od své práce a po návratu ke „Stromu“ jsem usoudil, že předešlá cesta byla cestou kýče a zbytečné popisnosti, která by píseň vizuálně nepodpořila. S pocitem zoufalosti a zklamání ze své neschopnosti jsem se ve sklíčené

náladě uchýlil k volné kresbě perem, bez předchozího záměru. Najednou jsem „uviděl“, že srdce a cit si prorazili cestu jenom díky tomu, že rozum byl v koncích. Dal jsem se cestou volné kresby, která je nazývána full-animation. Tento způsob animace vytváří neustálý tekavý pohyb linky a animace se stává mnohem živější. Obraz jakoby v tu chvíli dostal „duši“.

Po týdnu usilovné práce jsem vytvořil záběr, ve kterém se navzájem prolínaly symboly z písně: z květu vylezla hlava smrti, měnící se na vojákovu vyděšenou tvář, v jehož zavírajících očích spatříme obraz dívky na červeném jablku.... Nápad to byl dobrý, ale s dalším odstupem jsem usoudil, že tento způsob tvrdé animace by píseň pohltil docela.

Nezbylo mi nic jiného, než se vydat cestou nejjednodušší. Pár lehkých a rychlých tahů hnědou rudkou jako stébla trávy, několik jednoduchých ploch jako krajina a mezitím náznak lidské postavy. Po dlouhém hledání jsem konečně našel svůj osobitý výraz založený na jednoduché kresbě rudkou, doplněnou o lavírování akvarelem.

Dojem ruční práce jsem umocnil použitím textury starého papíru jako pozadí pod malbu. Zažloutlý a flekatý papír jsem objevil při prohlížení starých knih. Nalezl jsem bibli z počátku minulého století a při pohledu na její omšelé stránky jsem si uvědomil, že jsem našel to pravé a důstojné pozadí pro svoji práci.

HLEDÁNÍ SYMBOLŮ

V symbolické rovině byl celý tvůrčí proces bojem proti prvoplánovitosti, zjevnosti a popisnosti. Zpočátku jsem chtěl svoji práci postavit právě na těchto vlastnostech, vzhledem k mým předchozím pracím. Avšak postupem času jsem došel k přesvědčení, že tudy cesta nevede. Nejprve jsem se snažil vystavit příběh na základě textu. Komponoval jsem jednotlivé obrazy podle symboliky slov, ale pak jsem zjistil, že výsledkem by byl vizuálně prázdný dojem. Chtělo to najít správné obrazy, které budou korespondovat s písní, ale nebudou ji vyprávět přímočaře. Postupným zjednodušováním jsem došel k výrazovým prostředkům, které tuto podmínku splňují. Všechna symbolika se opět odvíjí v několika rovinách.

1.1 Barvy

Výchozí paletu okrových barev jsem obohatil o lomené odstíny odvozené ze slováckých barev. Černou jsem použil pro barvu smrti, zániku, bílou jako symbol nekonečna a neposkrněnosti, červenou jako symbol života, lásky a tvořivosti. Jako doplňkovou barvu jsem použil odstíny zelené pro podporu červených květů a na druhou stranu pro znázornění zelené armádní barvy. Celý snímek je laděn převážně do okrových odstínů, kromě rychlé pasáže, která v písni znázorňuje bujení, znovuzrození a život. V tomto místě jsem použil naplno všech barevných odstínů mé palety. Květy hýří červenými, oranžovými a bílými barvami doplněnými o zelenou a opálově žlutou.

1.2 Postavy

V příběhu se promítají osudy dvou lidí, mladého muže a jeho dívky. Pro ztvárnění odchodu do války jsem nakreslil detail obličeje chlapce s upřeným pohledem do prázdna – nasazuje si helmu a zavírá oči před nejistým osudem. Dívka je exponována dvakrát. V úvodní části, když zpívá o odchodu milého a při zpěvu páté sloky. Kamera se v detailu mírně přibližuje až do momentu, kdy dívka otevře oči.

1.3 Krajina, květ, jablko...

Původně jsem s použitím krajiny počítal pouze v jednom záběru. Po vytvoření jedné scény jsem se rozhodnul použít tento motiv vícekrát. Krajina výborně dotváří atmosféru a díky své neutrálnosti dokáže podtrhnout jakoukoliv náladu. V příběhu jsem ji použil jako symbolu vzpomínky na domov a na kraj. S vojákem odchází léto, odlétají husy a zůstává jenom památka na krásné chvíle, symbolizované rozkvetením jabloně.

Jablka jsou v písničce doslova obrazem milenců. Jejich vztah jsem ztvárnil pomocí dvou propletených srdcí, z nichž jedno postupně zčerná ve znamení smrti. Z utrženého a zčernalého jablka vyrůstá život nový, symbolizován bohatým a barevným rozkvetením. Strom života roste dál a nezastavuje se nad mrtvými. V poslední scéně jsem použil motivu padajícího listu, končícího svoji dráhu zastavením o pohozenou helmu. Voják je mrtev, na stromě zůstalo jedno jablko a život odchází, aby připravil půdu pro životy následující. Vše je obsaženo ve všem.

Symbolika hrála v minulosti velkou roli, ale pro současného člověka ztrácí význam, zejména díky malému zájmu o tradice a rychlému vymírání posledních zbytků této kultury. Právě proto jsem se snažil najít jazyk srozumitelný současnému diváku. Použitím výtvarné stylizace slováckých motivů jsem navázal na bohatou zdobnost zdejšího kraje, která se projevila na krojích, keramice nebo v malbách na „žudrech“ domů.

HLEDÁNÍ RYTMU

Píseň má přímo ukázkovou gradaci, jež je vlastní cimbálové muzice. Díky možnosti práce s rytmem dostává tato hudba neuvěřitelně silný a procítěný náboj. To je jedno z kouzel, proč je tato hudba nadčasová. Dalo by se říct, že současná populární produkce má neustále co dohánět. Konstantní rytmus dnešní hudby, nabízený mainstreamovou produkcí nedokáže člověka chytit tak dobře za srdce a píseň po této stránce nefunguje. Naopak použitím rytmické gradace je duše posluchače naladěna k plnému prožitku. Cimbálová muzika k nám přišla z východu, z Uher. Je z ní cítit divokost kočovných národů, nespoutanost a šťavnatost života.

Vzhledem k široké škále emocí v písni jsem se snažil najít stejné citlivé vyjádření pomocí obrazu. Ve střihu jsem použil tzv. měkkého střihu, abych nepoškodil „vlnění hudby“ ostrými skoky. Každá sloka končí slovem „héj“ a obraz se vytrácí zároveň se zpěvem.

Aby animace pulsovala do rytmu, musel jsem píseň rozdělit na více částí a každou část animovat vzhledem k rychlosti. U jednotlivých pasáží jsem si pomocí softwaru stanovil, kolik obrazových oken má jedna rytmická doba. Na základě tohoto údaje jsem vytvářel animační smyčky. Výsledný efekt působí, že např. stylizované srdce tepou podle rytmu skladby.

Součástí videoklipu jsou i titulky, kde je místo pro poděkování lidem podílejících se na práci. Snažil jsem se, aby dílo působilo jako celek a titulky nebyly jenom oddělenou, suchou a informativní pasáží. Použil jsem stejného pozadí jako v samotném klipu a pomocí čistého patkového písma napsal jednotlivé kredity. Název skladby jsem doplnil motivem „nívnické“ krajky s vyobrazením stylizovaného stromu (to je samozřejmě pro obyčejného diváka nerozeznatelné). Je to odkaz k rodné obci, symbolu počátku mé práce a kořenů folkloru. Pohyb textu je doprovázen smyčkou hudebního motivu z písně. Použitím výtvarného a hudebního motivu jsem usiloval o to, aby v divákovi zůstala nálada i při čtení titulků.

HLEDÁNÍ TECHNOLOGIE

Jak jsem se již zmínil, použil jsem výtvarnou techniku kresby rudkou kombinovanou akvarelem. Nepoužil jsem však barev fyzických, ale speciálních nástrojů v animačním softwaru. Celá práce je nakreslena pomocí tabletu přímo v počítači. Díky dokonalosti této technologie je výsledek od klasického postupu nerozeznatelný. Velkou výhodou tohoto způsobu práce bylo, že jsem ušetřil spoustu času a zároveň jsem se vyhnul náročnému scanování a následné úpravě obrazu. Techniku kreslení na papír si ponechám raději na staré kolena, kdy si jako bezzubý stařec na rozvrzané židli budu zpestřovat nekonečné čekání na smrt.

Pro dosažení hloubky obrazu jsem použil techniku multiplánu. Jednotlivé vrstvy jsem vyexportoval z animačního programu Aura a zkomponoval v programu After Effects. Výsledné části animace jsem poskládal v programu Adobe premiere, kde byl zároveň proveden střih. Zde jsem též nasadil zvukovou stopu a tento celek jsem vyrenderoval do konečného souboru mpeg.

POUŽITÝ SOFTWARE

Adobe After Effect 5.5

Adobe Photoshop 7.0

Adobe Premiere Pro

Aura 2

Bauhaus Mirage v. 2

Soundforge 4.5

TEXT PÍSNĚ

Co můj milý, co mě necháš,
keď sa už preč odebíráš,
keď sa do vojny odbíráš héj.

Zanechám ti strom zelený,
pod okjénkem zaščepeň,
pod okjénkem zaščepeň héj.

Pod tým stromem kopaj jamu,
najdeš rúžku malovanú,
najdeš rúžku malovanú héj.

Na tem stromě dvě jabůčka,
to sů ty naše srděčka,
to sů ty naše srděčka héj.

A to jedno je červavé,
fúkne větr, ono spadne,
fúkne větr, ono spadne héj.

Ono spadne odgůlí sa,
mé srdénko zarmútí sa,
mé srdénko zarmútí sa héj.

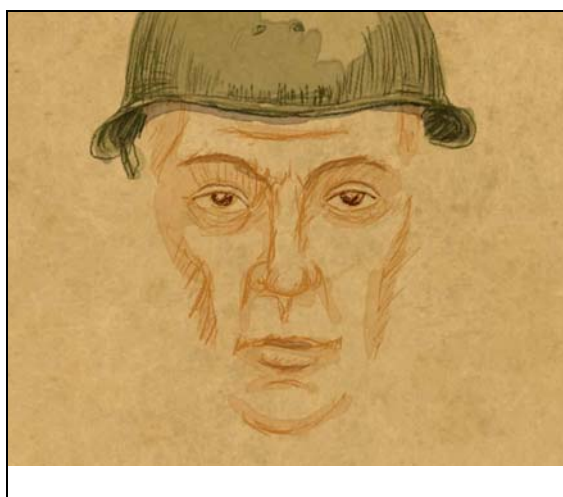
Mé srdénko neví za kým,

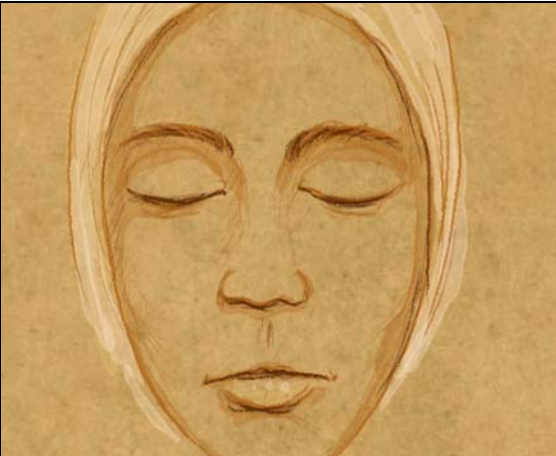
za šohajkem černookým,

za šohajkem černookým héj.

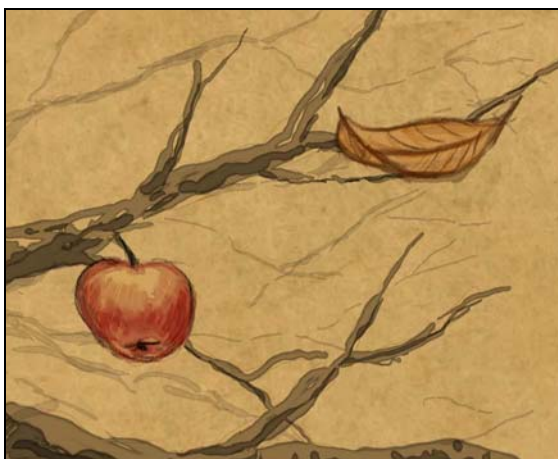
II. SCÉNÁŘ

	Co můj milý, co mě necháš, keď sa už preč odebíráš,
	keď sa do vojny odbíráš héj.
	

	Zanechám ti strom zelený, pod okénkem zaščepeň,
	pod okénkem zaščepeň hěj.
	Pod tým stromem kopaj jamu, najdeš růžku malovanů, najdeš růžku malovanů hěj.

	Na tem stromě dvě jabůčka, to sů ty naše srdéčka, to sů ty naše srdéčka héj.
	A to jedno je červavé, fůkne větr, ono spadne, fůkne větr, ono spadne héj.
	Ono spadne odgůlí sa, mé srdénko zarmůtí sa, mé srdénko zarmůtí sa héj.

	mezihra
	
	

Mé srdénko neví za kým,
za šohajkem černookým,

za šohajkem černookým héj.

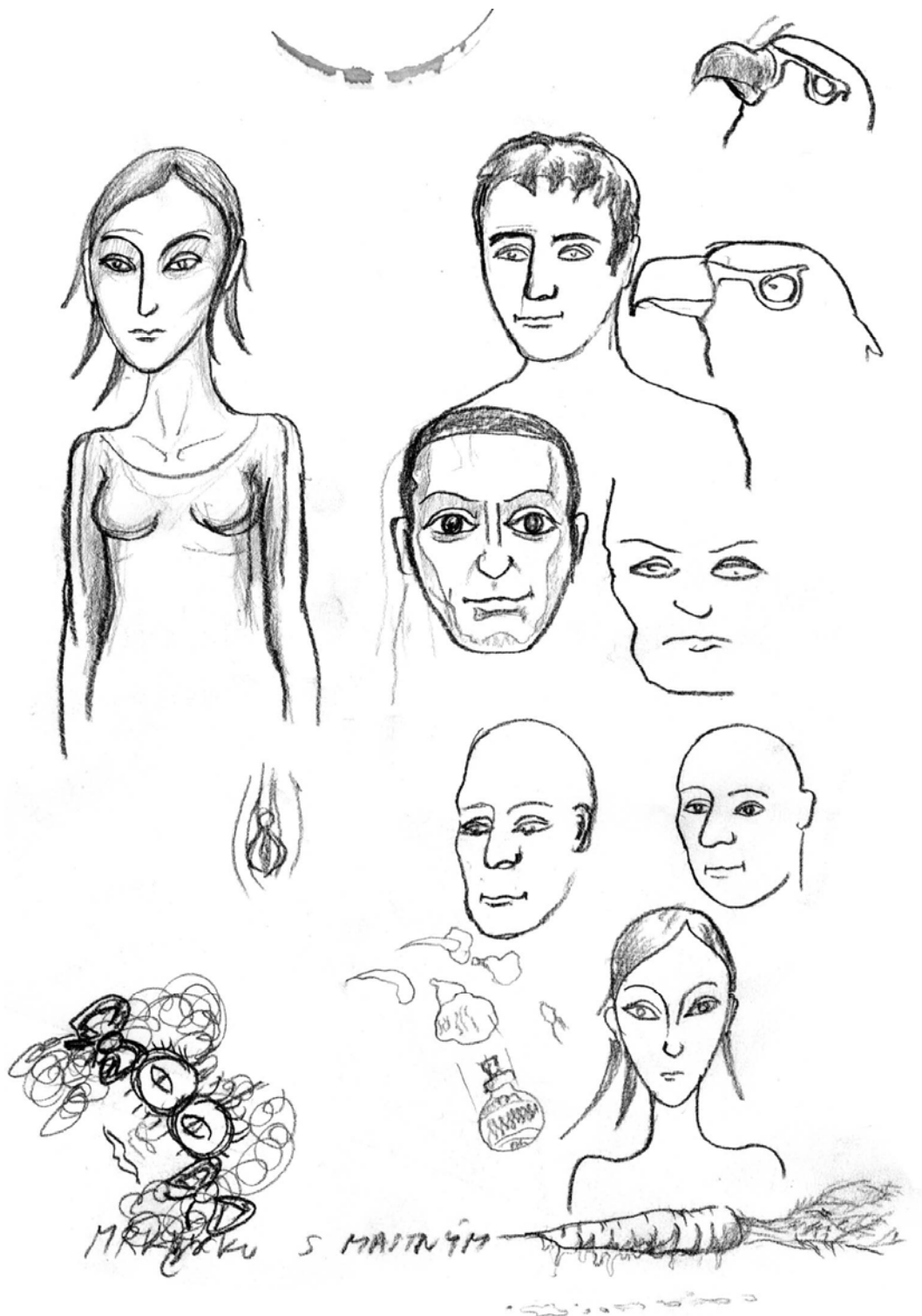
III. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

obr. 1

obr. 2

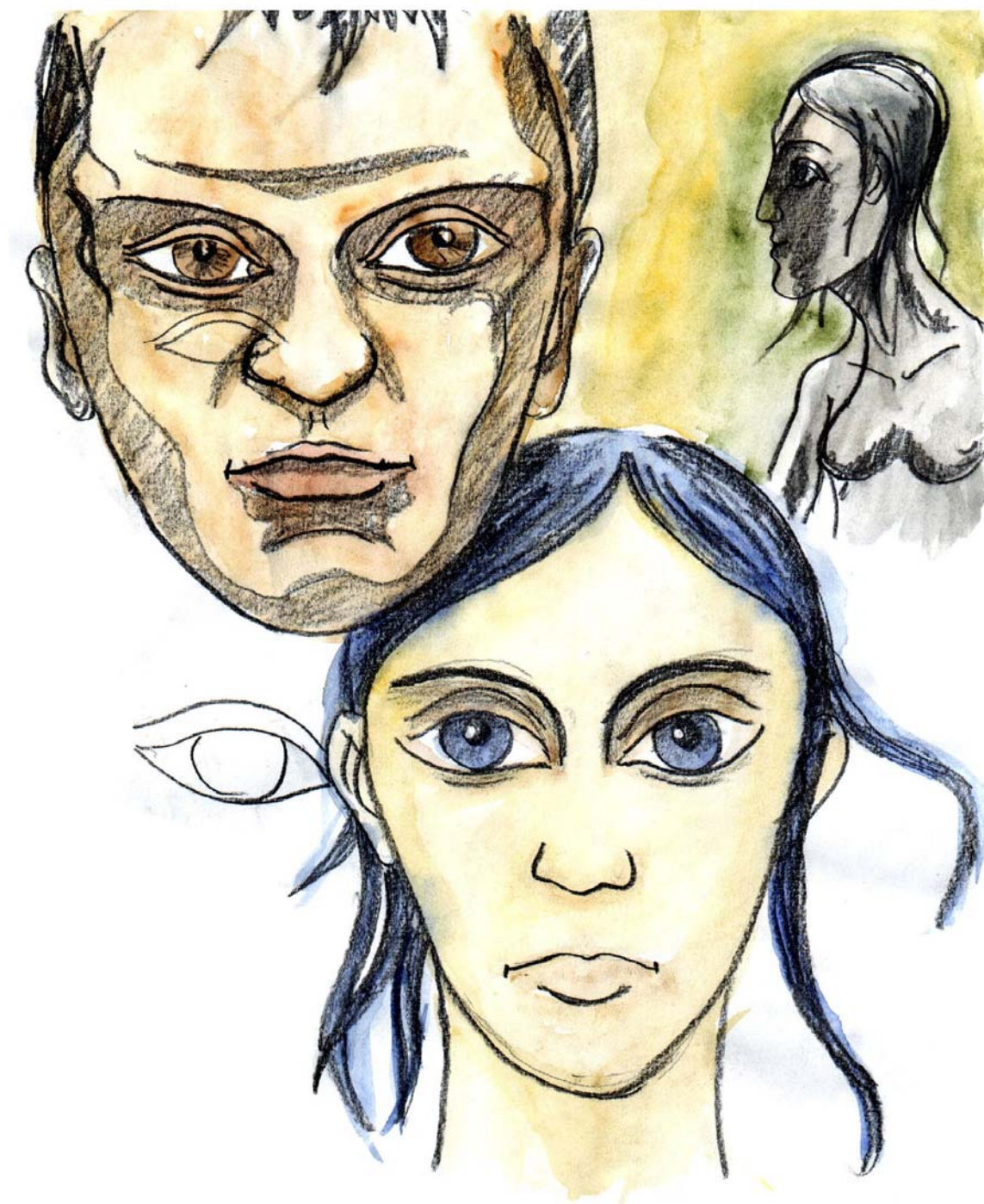
obr. 3

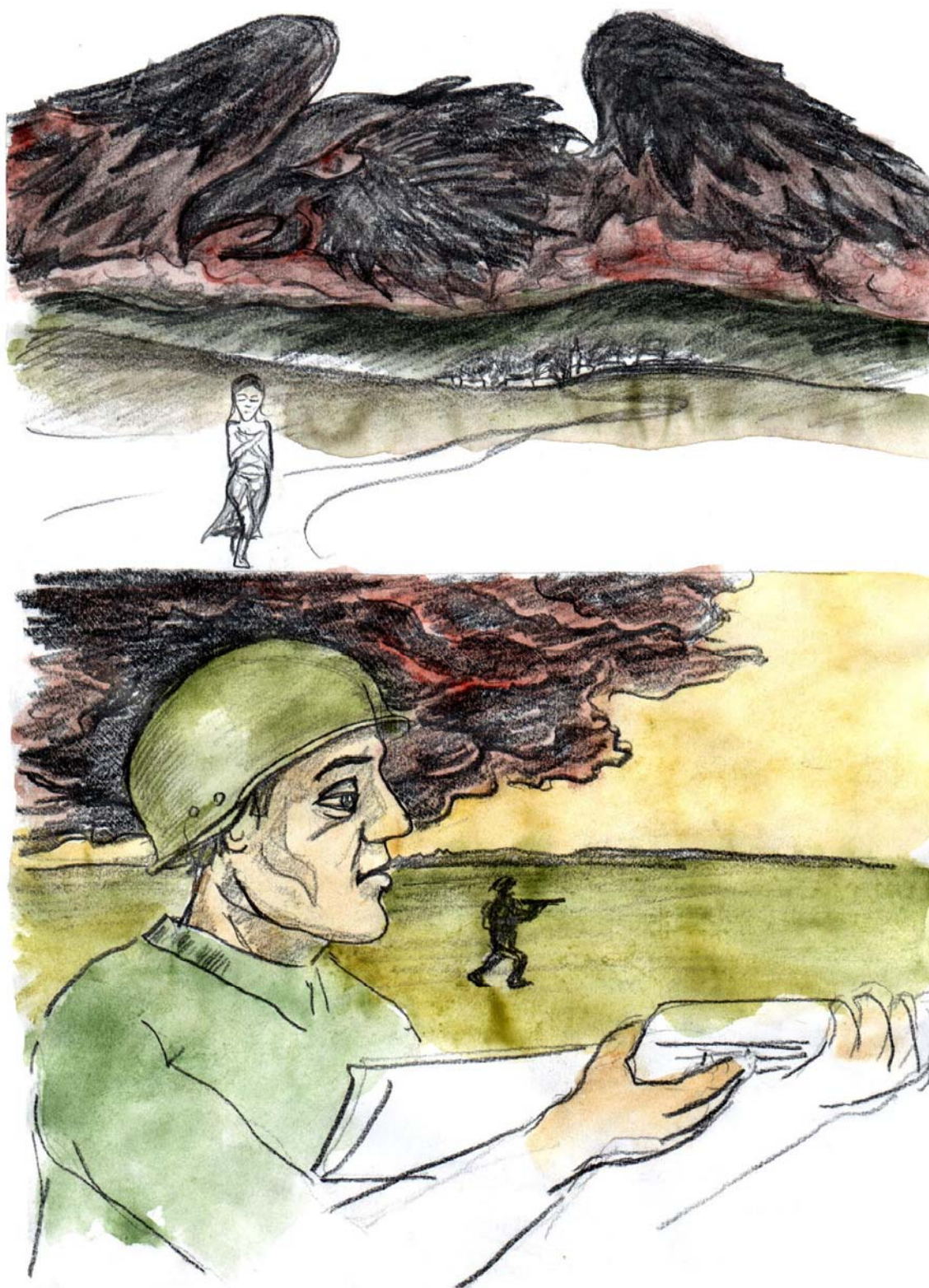
obr. 4

obr. 5

obr. 6

obr. 7

obr. 8

obr. 9

obr. 10

obr. 11

obr. 12

obr. 13

ZÁVĚR – HLEDÁNÍ SEBE

Během celého období procesu vzniku filmu jsem byl několikrát přesvědčen, že jsem si zvolil špatné téma a práci bych měl raději vzdát. Pokaždé jsem ale v sobě našel sílu a odhodlání s tím bojovat. Teď, když mám film za sebou, můžu s jistotou říct, že přes počáteční nejistotu jsem rád, že jsem celé hledání podstoupil. Práce mne obohatila o zkušenost s plnou animací a zároveň jsem nahlédl do tajů obrazové poezie. Tím se pro mne otevřel úplně nový, dosud nepoznaný rozměr – další to důkaz o nekonečnosti vesmíru vnitřního.

SEZNAM OBRÁZKŮ

(Obrázky jsou seřazeny chronologicky na základě procsu hledání výtvarna)

1. návrh na první pozadí komponované do rámu (styl kramářských písní)
2. první skica v Auře
3. hledání charakterů
4. hledání charakterů
5. hledání charakterů
6. barevné návrhy charakterů
7. barevné návrhy scény
8. barevný návrh závěrečné scény
9. hotový návrh charakteru v Auře
10. snímky z nového výtvarného návrhu
11. finální verze výtvarna
12. finální panorama
13. slovácký květ

